

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

בן גדולים הוא זה היאך אציישנו וארעה
צבואתו עונש יש צדבר לכך נאמר ולא תהדר
פני גדול: כלק תשפוט עמיתך – כמשמעו
ד"א הוי דן את חבירך לכף זכות (סנהדרין
לכ):

והתועבה קרויה שקץ וחרס שני (קס ז) ולא
תביא תועבה אל ביתך והיית חרס כמוהו
שקץ תשקלנו וגו': לא תשא פני לך – (ת"כ)
שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו
אזכנו צדין ונמלא מתפרנס צנקות: ולא
תהדר פני גדול – שלא תאמר עשיר הוא זה

נביא – יחזקאל פרק ב' יב'–טז'

(יב) וגם את שבתותי נתתי להם להיות לאות ביני וביניהם לדעת פי אני
יהוה מקדשם: (יב) ואף ית יומי שביא דילי יהבית להו למהוי לאת בין מימרי וביניהון למדע ארי
אנא יי מקדשיהון:

(יג) וימרו בי בית ישראל במדבר בחקותי לא הלכו ואת משפטי מאסו אשר
יעשה אתם האדם וחי בהם ואת שבתתי חללו מאד ואמר לשפן חמתי
עליהם במדבר לכלותם: (יג) וסריבו על מימרי בית ישראל במדבר בקימי לא הליכו וית דיני
קצו דאם יעביד יתהון אנשא וייחי בהון חיי עלמא וית יומי שביא דילי אחילו לחדא ואמרית למשפך
חמתי עליהון במדברא לשיציותהון:

(יד) ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר הוצאתים לעיניהם: (יד)
ועבדית בדיל שמי בדיל דלא יתחל לעיני עממיא דאפיקתינון לעיניהון:

(טו) וגם אני נשאתי ידי להם במדבר לבלתי הביא אותם אל הארץ אשר
נתתי זבת חלב ודבש צבי היא לכל הארצות: (טו) ואף אנא קימת במימרי להון
במדברא בדיל דלא לאעלא יתהון לארעא די יהבית עבדא חלב ודבש תושבחה היא לכל מדינתא:

(טז) יען במשפטי מאסו ואת חקותי לא הלכו בהם ואת שבתותי חללו פי
אחרי גלוליהם לבם הלק: (טז) חלק די בדיני קצו וית קימי לא הליכו בהון וית יומי שביא דילי
אחילו ארי בתר פולחן טעותהון לבהון טעי:

רש"י

(יב) להיות לאות – אות גדול הוא להם
שנתתי את יום מנוחתי להם למנוחה הרי
היכר גדול שקדשתים לי:
(יג) צחוקותי לא הלכו – נסו אותי בעגל
וצרפידים מלקבל את התורה והותירו מן המן.
ואת שבתותי חללו – יאלו מן העם ללקוט
מן:

כתובים – משלי כו' כד'–כח'

(כד) בשפתיו {בשפתיו} ינבר שונא ובקרבו ישית מרמה: (כד) מן שפותיה מתידע סנאה
ובגויה סאם רמיותא:

(כה) פי יחנן קולו אל תאמן בו פי שבע תועבות בלבו: (כה) ואין מחנן בקליה לא
תהימין ביה מטול דשבע בישתא אית בלביה:

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

- (כו) תִּפְסֶה שְׁנָאָה בְּמִשְׁאוֹן תִּגְלָה רְעֵתוֹ בְּקֶהֱלִ: (כו) דמכסה סנואתא במורסתא תתגלי בישתיה בכנשתא:
 (כז) בְּרָה שַׁחַת בָּהּ יַפֵּל וְגִלְל אֶבֶן אֶלָּיו תִּשׁוּב: (כז) דחפר גומצא ביה נפול ודמערגל כיפא עלוי הפכא:
 (כח) לְשׁוֹן שִׁקָּר יִשְׁנָא דְכִּיּוּ וּפְהָ חֶלֶק יַעֲשֶׂה מְדַחָה: (כח) לישנא דשקרא סני ארחתא דקושטא ופומא דפליג עביד תרכונתא:

רש"י

- (כד) ינכר שונא – בדבורו מתנכר השונא שלא יכירו שהוא שונא, דיסקנוויש"ט בלעז:
 (כו) חכסה שנאה – העוש' מעשיו במחשך ומכסה במשאון שהוא חושך (ס"א שואת חשך) את הדבר השנאווי להקב"ה סוף שהקב"ה מגלה רעתו בקהל שיכירו בו שהוא רשע:
 (כז) כורה שחת – כגון בלעם שהשיא ענה לבלק על ישראל והפיל מהם כ"ד אלף וצא למדין לתבוע שכרו ונהרג ציד ישראל. וגולל – כלומר סופו של המעמיד מכשול שיכשל
- זו. וגולל אצו – מגללו ממקום למקום שיכשלו זו בני אדם, ואגלה פותרו באצויםלך שהרג שבעים אחיו על אצו אחת וסוף מת באצו שנאמר ותשלך אשה אחת פלח רכב ותרך גלגלתו וגו' (שופטים ט'):
 (כח) ישנא דכיו – מי שמקבל לשון הרע שונא את הנדכאים תחתיו שכן על לשון הרע רדף שאול לדוד והרג נוב. ופה חלק – פה של חלקקות. יעשה מדחה – עושה דיחוי קדוחה את מקבלו מעל הקב"ה:

משנה – קדושין פרק א'

- (א) האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בכסף, בשטר, ובביאה. בכסף, בית שמיאי אומרים, בדינר ובשוה דינר. ובית הלל אומרים, בפרוטה ובשוה פרוטה. וכמה היא פרוטה, אחד משמונה באסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל. היבמה נקנית בביאה. וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:
 רע"ב – (א) האשה נקנית – לפי שאין האשה מתקדשת אלא מדעתה, תנא האשה נקנית ולא תנא האיש קונה. ואידי דתנא רישא האשה נקנית, תנא סיפא היבמה נקנית, ואע"ג דיבמה נקנית ליבם זין מדעתה זין שלא מדעתה: נקנית בכסף – דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון, כתיב הכא (דברים כ"ד) כי יקח איש אשה, וכתיב התם (בראשית כ"ו) נתתי כסף השדה קח ממני: בשטר – כגון שכתב לה על הנזיר או על החרס ואע"פ שאין זו שוה פרוטה, בתך מקודשת לי, בתך מאורסת לי, בתך לי לאנתו, ונתנו לה בפני עדים. וילפינן לה דכתיב (דברים כ"ד) ויאלה
- והיתה, מה יאלה בשטר, כדכתיב (שם) וכתב לה ספר כריתות, אף הויה בשטר: וצביאה – צא עליה בפני עדים לשם קדושין, דכתיב (שם) כי יקח איש אשה ובעלה. ואע"פ שאין לך קדושין מפורשים בתורה יותר מקדושי צביאה, אמרו חכמים שהמקדש צביאה מכין אותו מכת מרדות, שלא יהיו בני ישראל פרוזין: פרוטה – היא חצי שעורה של כסף: היבמה נקנית – ליבם להיות כאשתו לכל דבר, צביאה. אבל כסף ושטר לא מהנו זה מדאורייתא, אלא רבנן הוא דתקון דמהני זה מאמר לפסלה על שאר האחין, אבל לא לפטרה מן החליצה, ולא להטמא לה:

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

(ב) עֶבֶד עֲבָדִי נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבִשְׂטֵר. וְקוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בְּשָׁנִים וּבַיּוֹבֵל וּבַגְּרָעוֹן בְּכֶסֶף. יִתְּרָה עָלָיו אִמָּה הָעֲבָרִיָּה, שְׂקוֹנָה אֶת עַצְמָהּ בְּסִימָנֶיךָ. הַנְּרָצָע נִקְנָה בְּרָצִיעָה. וְקוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹבֵל וּבְמִיתַת הָאָדוֹן:

לסוף ו', נמאל קונה עבדות כל שנה צמנה, כשצא לפדות עצמו מגרע לו רבו מפדיונו דמי עבדות השנים שעבד: יתירה עליו אמה – שקונה עצמה בכל אלה ובסימני נערות, כדילפינו מוילאה חנם, ריבה לה יליאה לזו, שיואלה בסימנים: ובמיתת האדון – דכתיב ועבדו לעולם, לו ולא לבן. אבל הגמכר ומת האדון בחוד ו', עובד לבן, דכתיב שש שנים יעבד, בין לו בין לבנו. ודוקא לבן עובד כל שש אס מת האדון, אבל לבת ולאה ולשאר יורשים אינו עובד, דכתיב (דברים ט"ז) ועבדך שש שנים, אך ולא ליורשים. ואמה העבריה קונה עצמה במיתת האדון כנרצע, דכתיב גבי נרצע (שם) ואף לאמתך תעשה כן:

רע"ב – (ב) עבד עבד נקנה בכסף – דכתיב (ויקרא כ"ה) מכסף מקנתו, מלמד שהוא נקנה בכסף: ובשטר – שנאמר באמה העבריה (שמות כ"א) אם אחרת יקח לו, הקיפה הכתוב לאחרת. מה אחרת בשטר אף האמה בשטר, וילמוד עבד עבד מאמה העבריה, דכתיב (דברים ט"ו) העבד או העבריה, מוקש עבד לעבריה: **בשנים –** לסוף ו' שנים יאל חפשי, ואפילו היתה שמיטה בחוד שש שנים, עובד, דכתיב (שמות כ"א) שש שנים יעבד ובשביעית. פעמים שהוא עובד בשביעית: **וביובל –** אס פגע יובל בחוד שש שנים, מוילאו: **ובגרעון כסף –** דכתיב באמה העבריה (שם) והפדה, והוקש עבד לעבריה, אס קנאו רבו בשש מנים והוא עתיד לאלת

(ג) עֶבֶד כְּנַעֲנִי נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבִשְׂטֵר וּבַחֲזָקָה. וְקוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בְּכֶסֶף עַל יְדֵי אַחֲרִים, וּבִשְׂטֵר עַל יְדֵי עַצְמוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, בְּכֶסֶף עַל יְדֵי עַצְמוֹ וּבִשְׂטֵר עַל יְדֵי אַחֲרִים, וּבַלְבָּד שִׁיָּהָא הַכֶּסֶף מִשְׁלַל אַחֲרִים:

לאלס אלא צפניו. וכסף דע"י אחרים שאני, שכן קבלת רבו גרמה לו להשתחרר מאליו, ואין אחרים הללו חבין לו, אלא קבלת הרב, והרב אינו נעשה שלוחו, אלא לאורך עצמו, ומקנהו מאליו: **וחכ"א בכסף ע"י עצמו –** דקסברי יש קנין לעבד בלא רבו, הלכך קונה את עצמו בכסף אפילו ע"י עצמו. **וכ"ש ע"י אחרים: ובשטר ע"י אחרים –** דסברי זכות הוא לעבד שיאל מתחת ידי רבו לחירות, וזכין לאלס שלא צפניו. והלכה כחכמים. והעבד כנעני קונה עצמו אס סימא רבו את עינו או הפיל את שנו או קטע ממנו א' מכ"ד ראשי אברים, שהם [ראשין] ארבעות ידים, וארבעות רגלים, וראשי אזנים, וראש החוטם, וראש הזכרות, וראשי שדים באשה. והוא ללא חשיב להו במתניתין בכלל הדברים שהעבד קונה את עצמו, משום דהיולא בראשי אברים לריך גט שחרור מרבו, והיינו קונה את עצמו בשטר: **ובלבד שיהא הכסף משל אחרים –** דעבד אין לו כלום, דאף מליאה וקבלת מתנה

רע"ב – (ג) עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה – דכתיב (ויקרא כ"ה) והתנחלתם אותם לזניכם [לאחרים] לרשת אחוזה, הקיש עבדים לקרקעות, מה קרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה, אף עבד כנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה. וחזקה העבד, כגון שהתיר מנעל לרבו, או הנעילו, או הוליד כליו אחריו לבית המרחץ, הפשיטו, הרחיאו, סכו, גרדו, הלבישו, הגביהו או שהגביה הרב את העבד, קנאו: **בכסף ע"י אחרים –** שיתגוהו לרבו על מנת שיהיה זה בן חורין. אבל הוא עצמו לא יקבלו מהם ואפילו ע"מ שאין לרבו רשות בו, דקסבר אין קנין לעבד בשום דל בלא רבו: **ובשטר ע"י עצמו –** דסבר חובה הוא לעבד שיאל מתחת ידי רבו לחירות, שאס עבד כהן הוא, פוסלו מלאכול בתרומה, ואס עבד ישראל הוא, אוסרו בשפחה. ומשום הכי קאמר דאינו יולא לחירות בשטר ע"י אחרים אלא ע"י עצמו, דכיון דחובה היא לו אין חבין

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

שאין לרצו רשות זו:

הכל לרצו. ואם זא להפדות ע"י עמנו כריך להיות הכסף משל אחרים שיתגוהו לו ע"מ

(ד) בְּהִמָּה גִּסָּה נִקְנִית בְּמִסְיָהּ, וְהִדְקָה בְּהַגְבָּהָה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אֲמָרִים, בְּהִמָּה דְקָה נִקְנִית בְּמִשְׁיכָה:

בהגזבה. ומשיכה קונה בסימטא שהיא זוית של רשות הרבים, ובחצר של שניהם. ומסירה קונה ברה"ר, ובחצר שאינה של שניהם. והגזבה קונה בכל מקום. וכל מה שדרכו בהגזבה אינו נקנה אלא בהגזבה. ודבר הנקנה במסירה אינו נקנה במשיכה. וכן דבר הנקנה במשיכה אינו נקנה במסירה:

רע"ב - (7) במסירה - צעלים מוסרין אותה ללוקח בצאפסר או בצערה: בהגזבה - ולא במשיכה: נקנית במשיכה - ואע"ג דאפשר בהגזבה, מ"מ נקנית במשיכה, משום דמוכר, שהיא מתחזקת בצפרניה תמיד ליאחז ע"ג קרקע. ופסק ההלכה, זין בהמה דקה זין בהמה גסה נקנית במשיכה וכ"פ

(ה) נְכָסִים שְׁיִישׁ לָהֶם אַחֲרֵיכֶם, נִקְנִין בְּכֶסֶף וּבְשֵׁטֶר וּבְחֻזְקָה. וְשֵׁאִין לָהֶם אַחֲרֵיכֶם, אֵין נִקְנִין אֶלָּא בְּמִשְׁיכָה. נְכָסִים שְׁאִין לָהֶם אַחֲרֵיכֶם, נִקְנִין עִם נְכָסִים שְׁיִישׁ לָהֶם אַחֲרֵיכֶם בְּכֶסֶף וּבְשֵׁטֶר וּבְחֻזְקָה. וְזוֹקְקִין (נְכָסִים שְׁאִין לָהֶם אַחֲרֵיכֶם) אֶת הַנְּכָסִים שְׁיִישׁ לָהֶם אַחֲרֵיכֶם לְשִׁבְעַ עֲלֵיהֶן:

ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה - דכתיב (ויקרא כ"ה) או קנה מיד עמיתך, דבר שאפשר לתתו מיד ליד אינו נקנה אלא בנתינה מיד ליד: נקנין עם נכסים כו' - אם מכר מטלטלין עם הקרקע, כיון שקנה לוקח הקרקע בנתינתו מג' קנינים הללו, נקנו מטלטלין עמה. והוא שיאמר לו קנה [הגנין] אגב קרקע. ונפקא לן מקרא דכתיב בדברי הימים (ב' כ"א ג') ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מזרות: וזוקקין - נכסים הללו שאין להם אחריות את הנכסים שיפ' להם אחריות כו'. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות, היכא דטענו מטלטלין וקרקעות ונתחייב לישבע על המטלטלין, זוקקין המטלטלין את הקרקעות לישבע עליהם ע"י גלגול שבועה. ולמדנו גלגול שבועה מסוטה, דכתיב (במדבר ה') ואמרה האשה אמן אמן, אמן מאיש זה, אמן מאיש אחר. אמן שלא שטיית ארוסה, אמן שלא שטיית נשואה, שומרת יבם, וכנוסה:

רע"ב - (ה) נכסים שיפ' להם אחריות - היינו קרקעות, שהמלוה את חזירו סומך עליהם לפי שקיימים ועומדים. ופירוש אחריות, חזרה, שחוזר המלוה עליהם וטורף אותם מן הלוקחות כשלא ימצא כלום ללוה: נקנין בכסף - דכתיב (ירמיה ל"ב) שדות בכסף יקנו. והגני מילי במקום שאין רגילין לכחוז שטר, אבל במקום שרגילין לכחוז שטר לא קנה עד שיכחוז שטר: בשטר - שכותב על הגייר או על החרס שדי נחונה כך שדי קנויה כך ומוסרו לקונה. ודוקא במתנה נקנה הקרקע בשטר. אבל במכירה, עד שיתן את הכסף. אלא א"כ מוכר שדה מפני רעתה, דזאה קנה בשטר לחודיה. ומנלן דמקרקעי נקנין בשטר, דכתיב (ירמיה ל"ב) וכחוז בספר וחתום: ובחזקה - כגון שחפר בקרקע מעט, או נעל, וגדר, ופרץ כל שהוא בפני המוכר. ואם היה שלא בפניו, כריך שיאמר לו כך חזק וקני. ומנא לן שקרקע נקנה בחזקה, דכתיב (דברים י"א) וירשם אותה וישבסם בה, כמה ירשם בשיבה:

(ו) כָּל הַנֶּעֱשֶׂה דָּמִים בְּאַחַר, בֵּינָן שְׂזָכָה זֶה, נִתְחַיֵּב זֶה בְּחֻזְקָה. בְּיַצֵּד, הַחֲלִיף שׂוֹר בְּפָרָה או חמור בשׂוֹר, בֵּינָן שְׂזָכָה זֶה, נִתְחַיֵּב זֶה בְּחֻזְקָה. וְרִשׁוֹת הַגְּבוּהָ, בְּכֶסֶף. וְרִשׁוֹת הַהֲדִיוֹט, בְּחֻזְקָה. אֲמִירְתוֹ לְגְבוּהָ, בְּמִסְיָרְתוֹ לְהֲדִיוֹט:

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

שיועיל בקניית המטבע היכא לליתיה זעינייה, אללא להקנותו אגב קרקע: רשות הגבוהה בכסף – גזר שנתן מעות צבהמה לאורד הקדש, אפילו היא בסוף העולם, קנה. ובהדיוט לא קנה אללא בחזקה, כלומר עד שימשוך. ואם נתן ההדיוט דמים על החפץ, כל זמן שלא משך החפץ לא קנה, ומחזיר המוכר את הדמים אם חוזר בו ממכירת החפץ, ורריך לקבל עליו מי שפרע. אבל אם משך הלוקח החפץ, אע"פ שעדיין לא נתן הדמים שהתנה, אין שום אחד מהם יכול לחזור בו. ואם לא נתן דמים ולא משך החפץ, אללא שנתפסרו על המקח בפני עדים ונתרצה זה שיקנה בכך וכך, ונתרצה חזירו למכור בכך ובכך, אפילו אמר אתם עדי אין באלה הדברים כלום, ואפילו מי שפרע אין כאן: אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט – האומר שור זה עולה, בית זה הקדש, אפילו בסוף העולם, קנה. ובהדיוט לא קנה עד שימשוך צבהמה, ויחזיק צבית:

(ו) פֶּל מִצֹּת הַבֵּן עַל הָאָב, אֲנָשִׁים חִיבִין וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת. וְכָל מִצֹּת הָאָב עַל הַבֵּן, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חִיבִין. וְכָל מִצֹּת עֵשֶׂה שֶׁהִזְמַן גְּרָמָה, אֲנָשִׁים חִיבִין וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת. וְכָל מִצֹּת עֵשֶׂה שֶׁלֹּא הִזְמַן גְּרָמָה, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חִיבִין. וְכָל מִצֹּת לֹא תַעֲשֶׂה בֵּין שְׁהִזְמַן גְּרָמָה בֵּין שֶׁלֹּא הִזְמַן גְּרָמָה, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חִיבִין, חוּץ מִבֵּל תִּשְׁחִית וּבֵל תִּקְיֶה וּבֵל תִּטְמֵא לְמִתִּים:

ויליית: שלא הזמן גרמה – כגון מזוזה, מעקה, אבדה, ושלוח הקן. והני תרי כללי לאו דוקא, כדקיי"ל אין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהם חוץ, שהרי מנה בליל הפסח, ושמחה במועדים, והקהל בחג הסוכות, כולן מ"ע שהזמן גרמה הן ונשים חייבות. ות"ת, ופריה ורביה, ופדיון הבן, ממ"ע שלא הזמן גרמה הן ונשים פטורות. אבל כללל בתרא דכל מלות לא תעשה אחד אנשים ואחד נשים חייבים, חוץ מצל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים, כללל דוקא הוא, וילפינן ליה מדכתיב (במדבר ה') איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם, השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבחורה: חוץ מצל תקיף ובל תשחית – דכתיב (ויקרא י"ט)

רע"ב – (ו) כל הנעשה דמים באחר – מפרש בגמרא כל הנישום דמים באחר, כל דבר שאם לא לחתו דמים באחר לריד לשומו, דהיינו כל מטלטלין בר ממטבע: כיון שזכה זה – כלומר כיון שמשך האחד נתחייב האחר בחליפין בכ"מ שהם, אם מתו או אבדו ואע"פ שלא משך, לפי שבמשיכת המוכר את הסודר או את החפץ, נקנה המקח ללוקח בכ"מ שהוא. ואע"פ שאין בחפץ שקונים בו שוה פרוטה. ובלבד שלא יהיה מטבע או פירות, שאלו אין קונון בהם. וכל הדברים נקנים בחליפין, מטלטלין עבדים וקרקעות. חוץ מהמטבע שאינו נקנה בחליפין, משום דדעתיה דאינש אלוותא דמטבע לא על גופיה, ולורתא עבדא דבטלה. לפיכך אם לקח אדם מטבע בלא משקל ובלא מנין, ואמר אלו חלופי קדה פלונית, או עבד פלוני, או חפץ פלוני, כיון שמשך זה, נתחייב האחר בחליפין, דהא גלי דעתיה דלאו אלוותא קפיד הואיל ולא שקל ולא מנה. ואין שום דרך

רע"ב – (ז) כל מלות הבן על האב – כל מלות הבן המוטלות על האב לעשות לבנו. והן ששה דברים, למולו, לפדותו אם הוא בכור, ללמדו תורה, ללמדו אומנות, להשיאו אשה, להשיטו צנהר: אנשים חייבים – האב חייב במלות הללו לבנו, והאם פטורה: וכל מלות האב – המוטלות על הבן לעשות לאביו, שהם מורא וכבוד. מורא, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו, ולא יכריע את דבריו. כבוד, מאכיל ומשקה. מלביש ומכסה. מכניס ומוליא: אחד אנשים ואחד נשים חייבים – הבנים והבנות חייבים: וכל מלות עשה שהזמן גרמה – שהזמן גרם למורה שבא, כגון שופר, סוכה, לולב,

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

כתיב פאת זקנכם, מאי זקנד, זקנד ולא זקן אשתד: וכל תטמא למתים – דכתיב (שם כ"א) אמור אל הכהנים בני אהרן, בני אהרן ולא בנות אהרן:

לא תקיפו פאת ראשכם, ולא תשחית את פאת זקנד. כל שיטנו בהשחתה ישנו בהקפה, וכל שאינו בהשחתה אינו בהקפה. והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה. ומנלן ליתנהו בהשחתה, דכתיב פאת זקנד, ולא

(ח) הסמיכות והתנופות וההגשות והקמיצות וההקטרות והמליקות וההזאות והקבלות, נוהגות באנשים ולא בנשים, חוץ ממונחת סוטה ונזירה שהן מניפות:

מולקת עוף, ואינה מקבלת דם בזרקה, ואינה מזה דם: חוץ מסוטה ונזירה שהן מניפות – מנחתן בעלמן, שמנחתן טעונה תנופה בדעלים:

רע"ב – (ח) הסמיכות והתנופות – אינה סומכת, ואינה מניפה, ואינה מגשת מנחה בקרן מערבית לרומית כמשפטה, אם היא כהנת, ואינה קומצת ולא מקטרת, ואינה

(ט) כל מצוה שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ. ושאיינה תלויה בארץ, נוהגת בין בארץ בין בחוץ לארץ, חוץ מן הערלה והכלאים. רבי אליעזר אומר, אף מן החדש:

מותרין לזרעם בחוץ לארץ: ר' אליעזר אומר אף חדש – אסור בחוץ לארץ מן התורה, אע"פ שהוא חובת קרקע. שגאמר (ויקרא כ"ג) בכל מושבותיכם, בכ"מ שאתם יושבים. והלכה כר"א:

רע"ב – (ט) כל מצוה שאינה תלויה בארץ – כל מצוה שהיא חובת הגוף, מיקרי אינה תלויה בארץ. ושהיא חובת קרקע, מיקרי תלויה בארץ: חוץ מן הערלה – שנוהגת בחוץ לארץ הלכה למשה מסיני. וכלאי הכרם בחוץ לארץ מדרבנן. וכלאי זרעים

(י) כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ. וכל שאינו עושה מצוה אחת, אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ. כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרבן ארץ, לא במהרה הוא חוטא, שנאמר (קהלת ד) והחוט המשקלש לא במהרה ינתק. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרבן ארץ, אינו מן הישוב:

שיהיה מחלה זכאי ומחלה חייב, אלא נשאר עונותיו מרובין: ולא בדרך ארץ – שאין משאו ומתנו בנחת עם הבריות: אינו מן הישוב – אינו מועיל לישבו של עולם. והוי מושבו מושב לנים, ופסול לעדות:

רע"ב – (י) כל העושה מצוה אחת – יתירה על זכותיו, כדי שיהיו זכותיו מרובין מעונותיו: מטיבין לו ומאריכין את ימיו – לעולם הבא: ונוחל את הארץ – ארץ החיים: וכל שאינו עושה מצוה אחת – שהיו עונותיו מרובין מזכותיו, ואינו עושה מצוה אחת

גמרא – קדושין דף כט ע"א

תנינא להא דתנו רבנן האב חייב בבנו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות וי"א אף להשיטו במים רבי יהודה אומר כל שאינו מלמד את בנו אומנות מלמדו ליסטות ליסטות ס"ד אלא כאילו

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

מלמדו ליסטות: למולו מנלן דכתיב וימל אברהם את יצחק בנו והיבא דלא מהליה אבוה מיחייבי בי דינא למימהליה דכתיב המול לכם כל זכר והיבא דלא מהליה בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה דכתיב וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה.

לפרותו: מנלן דכתיב כל בכור בניך תפרה והיבא דלא פרקיה אבוה מיחייב איהו למפרקיה דכתיב פדה תפרה.

ללמדו תורה: מנלן דכתיב ולמדתם אותם את בניכם והיבא דלא אגמריה אבוה מיחייב איהו למיגמר נפשיה דכתיב ולמדתם.

(דף ל' ע"ב) להשיאו אשה: מנלן דכתיב קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים.

ללמדו אומנות: מנלן אמר חזקיה דאמר קרא ראה חיים עם אשה אשר אהבת אם אשה ממש היא כשם שחייב להשיאו אשה כך חייב ללמדו אומנות אם תורה היא כשם שחייב ללמדו תורה כך חייב ללמדו אומנות:

ויש אומרים אף להשיטו בנהר: מאי טעמא חיותיה הוא: רבי יהודה אומר כל שאינו מלמדו אומנות מלמדו ליסטות: ליסטות ס"ד אלא כאילו מלמדו ליסטות מאי בינייהו איבא בינייהו דאגמריה עיסקא::

קט"ז על הגמרא

קט"ז ולא למדו כלום: כאילו מלמדו ליסטות – דכיון דאין לו אומנות ויחסר לחמו ילך צפרקת לרכים וילקטם את הצרות: מיחייב איהו – כשיגדל: דכתיב ולמדתם – קרא אחרינא הוא ולמדתם אותם ושמתם לעשותם (דברים ה):

המוטלות (עליו) על האב – כגון הגך דמפרש בצרייתא ללמדו תורה ולמולו ולפרותו זה' סלעים אם צכור הוא ולהשיאו אשה וכולה יליף ואזיל מקראי: אף להשיטו בנהר – שמה יפרוש צספינה ותטבע ויסתכן אם אין יודע לשוט: ליסטות ס"ד – והלא

זוהר – קדושים דף פב' ע"ב

איש אמו ואביו תיראו. (ויקרא יט) רבי שמעון אמר, פתיב (דברים ז) ואתם הדבקים בני וגו'. זכאין אינון ישראל, דמתדבקן ביה בקודשא ברין הוא, (אינון ולא אומין עובדי כוכבים ומזלות) ובגין דאינון מתדבקן ביה בקודשא ברין הוא, כלא אתדבקו פחדא דא בדא:

תא חזי, בשעתא דפר נש מקדש לתתא, כגון חברייה דמקדשי גרמייהו משבת לשבת, בשעתא דזווגא עלאה אשתכת, דהא בההיא שעתא רעוא אשתכת, וברכתא אודמנת. כדן מתדבקן פלהו פחד, נפשא דשבת, וגופא דאודמן בשבת. ועל דא פתיב, איש אמו ואביו תיראו, דאינון זווגא חד בגופא, בההיא שעתא (לא תקדשא) דאתקדשא. ואת שבתותי תשמורו:

חק לישראל – פרשת קדושים יום ג'

דָּא שַׁבַּת עֲלָאָה וְשַׁבַּת תַּתְּאָה, דְּאִינוּן מְזֻמְנֵי לְנַפְשָׁא בְּהוּא גּוּפָא, מִהֵוּא זְוֹנָא עֲלָאָה. וְעַל דָּא וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, תִּרְי וְכֹלָא אֲתַדְּבַק דָּא בְּדָא, זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל:

דְּבַר אַחַר וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, לְאַזְהָרָה לְאִינוּן דְּמַחְפֵּן לְזְוֹנֵייהוּ מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהָא אֻקְיָמְנָא, כְּמָה דְּכְתִיב, (ישעיה נז) לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֵת שַׁבְּתוֹתַי. מֵאֵן סָרִיסִים. אֲלִין אִינוּן חֲבֵרִיָּיא דְּמִסְרָסֵן גְּרַמִּיָּיהוּ כֹּל שְׂאָר יוֹמִין, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא. וְאִינוּן מַחְפָּאן מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת. הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֵת שַׁבְּתוֹתַי, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (בראשית לז) וְאָבִיו שָׁמַר אֵת הַדְּבָר. וּבְגִין כֶּן וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. אִישׁ אָמֵן וְאָבִיו תִּירָאוּ, דָּא גּוּפָא. וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, דָּא נַפְשָׁא. וְכֹלָא אֲתַדְּבַק דָּא בְּדָא. זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל:

הלכה – הרמב"ם הלכות אישות פרק יב'

(א) כשנושא אדם אשה בין בתולה בין בעולה בין גדולה בין קטנה אחת בת ישראל ואחת הגיורת או המשוחררת יתחייב לה בעשרה דברים ויזכה בארבעה דברים:

(ב) והעשרה שלשה מהן מן התורה ואלו הן שארה כסותה ועונתה שארה אלו מזונותיה כסותה כמשמעה עונתה לבא עליה כדרך כל הארץ והשבעה מדברי סופרים וכולן תנאי בית דין הם האחד מהם עיקר כתובה והשאר הם הנקראין תנאי כתובה ואלו הן לרפאותה אם חלתה ולפדותה אם נשבת ולקברה כשתמות ולהיות נזונת מנכסיו ויושבת בביתו אחר מותו כל זמן אלמנותה ולהיות בנותיה ממנו ניזונות מנכסיו אחרי מותו עד שיתארסו ולהיות בניה הזכרים ממנו יורשין כתובתה יתר על חלקם בירושה שעם אחיהם:

(ג) והארבעה שזוכה בהן כולם מדברי סופרים ואלו הן להיות מעשה ידיה שלו ולהיות מציאתה שלו ושיהיה אוכל כל פירות נכסיה בחייה ואם מתה בחייו יירשנה והוא קודם לכל אדם בירושה:

(ד) ועוד תקנו חכמים שיהיו מעשה ידי האשה כנגד מזונותיה ופדיונה כנגד אכילת פירות נכסיה וקבורתה כנגד ירושתו לכתובתה לפיכך אם אמרה האשה איני ניזונת ואיני עושה שומעין לה ואין כופין אותה אבל אם אמר הבעל איני זנך ואיני נוטל כלום ממעשה ידיך אין שומעין לו שמא לא יספיק לה מעשה ידיה במזונותיה ומפני תקנה זו יחשבו המזונות מתנאי הכתובה:

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.